

Sota-avioliitot avioerotilaston valossa

Kirjoittanut *Aarre Tunkelo.*

Perhettä nimitetään useimmiten yhteiskunnan soluksi. Vertaus onkin sikäli onnistunut, että perheen piirissä tapahtuu yhteiskunnan nuortuminen ja jälkikasvun kehittyminen. Perhe on myöskin pienin yhteiskunnallinen elin, jolle itsenäinen toiminta kuuluu.

Perhe syntyy normaalitapauksessa avioliiton kautta. Katsoen avioliiton suureen merkitykseen on yhteiskunta kaikkina aikoina pitänyt velvollisuutenaan antaa määräyksiä sen solmiamisesta ja sen oikeudellisesta asemasta. Avioliiton solmiaminen kuuluuikin ihmisen säännölliseen elämänsäntakuun, josta syystä se samalla on niitä ilmiöitä, jotka ovat ihmiskunnassa säännöllisesti toistuvia. Se on kuitenkin melko herkkä erinäisille vaikutuksille. Milloin yhteiskuntaelämä poikkeaa syystä tai toisesta säännölliseltä uraltaan, se ilmenee myös väestömuutosten vaihteluina.

Sota on yhteiskuntaelämää kaikin tavoin järkyttävä ilmiö. Silloin säännöllinen ja rauhallinen elämänsäntakuu katkeaa ja aivan uudet näkökohdat, velvoitukset ja vaikutteet astuvat esiin. Seuraavassa on tarkoitukseni esittää huomioita avioliittojen solmiamisesta sodan aikana sekä miten kestäviä nämä avioliitot ovat olleet.

Mitä käsitämme sanalla sota-avioliitto?

Olemme tottuneet puhumaan sota-avioliitoista, ja näiden vaiheisiin tahtoisin nyt kohdistaa huomion. Sota-avioliitto-sanan si-

sällys on jäänyt pakostakin epämääräiseksi. Se voidaan rajoittaa koskemaan vain niitä avioliittoja, jotka sotatilan vuoksi on solmittu ja jotka rauhan olosuhteissa olisivat jääneet syntymättä. On kuitenkin muistettava, että sodankin riehussa solmitaan avioliittoja, jotka ovat täysin rinnastettavissa rauhanajan normaaliavioliittoihin. Onneksi nämä avioliitot ovat sotavuosinakin muodostaneet enemmistön.

Seuraavassa tarkastamme kaikkia sotavuosina solmittuja avioliittoja. Me emme pysty eroittamaan näistä erillisiä ryhmiä, siis rauhan oloissa solmittuihin verrattavia ja sotatilan vuoksi solmittuja avioliittoja erikseen. Tyydymme sen vuoksi tarkastamaan kaikkia sotatilan vallitessa solmittuja avioliittoja.

Sotavuosien avioliittoisuudesta.

Pieni kertaus sotavuosien avioliittoisuudesta lienee paikallaan. Viimeisinä rauhan vuosina, vuosina 1935—38, oli avioliittoisuus lisääntynyt ja avioliittojen lukumäärä noussut siitä laaksosta, johon se oli pudonnut taloudellisen lamakauden aikana. Vuosittain solmittiin noin 30 000 avioliittoa. Vuoden 1939 aikana ei vielä ollut havaittavissa sanottavia muutoksia. Tuon vuoden aikana solmittiin 30 614 avioliittoa, eivätkä vuoden viimeisten kuukausien tilastoluvut sanottavasti poikenneet rauhanvuosien vastaavista luvuista. Ylimääräisten kertausharjoitusten aikana ei solmittu paljoakaan avioliittoja, joten ko. kuukausien luvut ovat hieman pienemmät kuin olisi odottanut. Silloin ilmeisesti lykättiin avioliittoaikkeitä.

Mutta sodan todella puhjettua joulukuussa 1939 alkoi heti seuraavan vuoden alussa vihittävien luku lisääntyä. Tammi- ja maaliskuun avioliittoluvut osoittivat nopeaa nousua. Tammi-kuussa solmittiin 2 037, helmikuussa 2 626 ja maaliskuussa 3 060 avioliittoa. Nousu oli aikaisempiin vuosiin verrattuna lähes 50-prosenttinen. Vuosina 1931—40 solmittiin kolmen ensimmäisen kuukauden aikana noin $\frac{1}{6}$ koko vuoden avioliittoa, mutta vuonna 1940 vastavana aikana, siis talvisodan aikana, $\frac{1}{4}$ sen vuoden avioliittojen kokonaismäärästä.

Välirauhan aikana olosuhteet tasaantuivat jossain määrin, ja koska sota oli kestänyt vain satakunta päivää, ei tilastossa voida huomata mitään lykkäytyneiden avioliittojen aiheuttamaa lisäystä ensimmäisten rauhankuukausien aikana.

Kun sitten kesäkuussa 1941 sota leimahti uudelleen, oli tilanne jo toinen. Kesäkuussa, joka muutenkin on meidän maassamme yleisin avioliittokuukausi, vihittiin 5 921 paria eli lähes kaksinkertainen määrä rauhanvuosiin verrattuna. Muidenkin kesäkuukausien luvut olivat korkeita. Heinäkuussa vihittiin 4 648, elokuussa 4 966 ja syyskuussa 3 394 morsiusparia. Tuon vuoden aikana solmittiinkin kaikkiaan 37 662 avioliittoa, joista yksin kesä—syyskuun aikana 18 929 eli 50.3 %.

Seuraavana sotavuonna, vuonna 1942, jäi avioliittoisuus erittäin pieneksi. Silloin solmittiin vain 26 891 avioliittoa eli $\frac{2}{3}$ edellisen vuoden kokonaismäärästä. Seuraava asetelma ilmaisee lähemmin kunkin vuoden tilastoluvut vuodesta 1941 eteenpäin.

Vuosi	Avioliittoja	keskiväkiluvun kymmentä tuhatta henkeä kohden
1941	37 662	102
1942	26 891	72
1943	31 954	86
1944	31 535	84
1945	44 380	117
1946	49 743	130
1947	43 518	112
1948	38 977	98
1949	35 180	88

Sotavuosina 1943 ja 1944 pysytteli avioliittoisuus vielä alhaisena. Ilmeistä oli, että sotatila ja epävarma tulevaisuus esti monen avioliittoaikkeen toteutumasta. Ja kuitenkin oli sotakuukausipalkkajärjestelmä omiaan helpottamaan nuorten avioparien taloudellisia vaikeuksia.

Selvä muutos tapahtui vasta rauhan palattua. Avioliitto-tilasto osoittaa, että vihittyjen luku nousi nyt lähes puolentoistakertaiseksi. Tämä muutos tapahtui yhtäkkiä, kuten seuraavat kuukausitiedot solmituista avioliitoista osoittavat.

Vuonna 1945 solmitut avioliitot.

Tammikuu	1 591	Toukokuu	3 743	Syyskuu	4 616
Helmikuu	1 698	Kesäkuu	5 782	Lokakuu	3 986
Maaliskuu	2 394	Heinäkuu	4 059	Marraskuu	3 947
Huhtikuu	2 812	Elokuu	3 977	Joulukuu	5 775

Koko vuonna 44 380

Maaliskuussa alkavat kuukausitiedot nopeasti nousta ja pysyvät korkeina vielä seuraavanakin vuonna. Tällöin saavutettiin ennätys: 49 743 avioliittoa eli 130 tapausta keskiväkiluvun kymmentätuhatta kohden. Sen jälkeen on avioliittoisuus osoittanut tasaantumisen merkkejä. Sodanjälkeisille vuosille on ominaista myös se, että entistä enemmän on solmittu avioliittoja nuorella iällä. Se johtuu ilmeisesti sodan aiheuttamasta varhaiskypsyydestä ja tällöin vallinneesta täystyöllisyydestä. Taloudelliset edellytykset perheen perustamiseen olivat saavutettavissa hyvin nopeasti. Samaan suuntaan vaikutti myös se, että entistä yleisemmin molemmat aviopuolisot pysyivät ammatissaan jatkuvasti.

On luonnollista, että sota-aikana solmittuja avioliittoja on vaikeata luokitella. Kuitenkin voidaan niistä erottaa muutamia ryhmiä, jotka ovat tyypillisiä sota-ajan oloille. Tällaisia ovat 1) sellaiset avioliitot, joissa halutaan elämän epävarmuuden vuoksi liittyä yhteen, 2) sellaiset, jotka perustetaan suorastaan määrättyjen taloudellisten etujen vuoksi (sotakuukausipalkan saaminen) ja 3) sellaiset avioliitot, jotka solmitaan nopean ihastuksen aikana liian lyhyen tutustumisajan jälkeen.

Täten solmittiin sotavuosina sellaisia avioliittoja, joiden pysyvyys ei ollut varmaa. Normaalioloissa olisivat niistä monet jääneet toteutumatta. Luonnollisesti on edellä esitettyjenkin peruste-

den mukaan solmittujen avioliittojen joukossa sellaisia, jotka ovat kestäneet arkielämän ja rauhan aikana. Edelliseen ryhmään kuuluvia tapauksia voimme jossain määrin seurata tarkastamalla avioerotilastoa, jonka valossa näemme sotavuosina solmittujen avioliittojen kestävyden.

Useat sota-ajan avioliitot rakentuivat liian lyhytaikaiseen ja pintapuoliseen tutustumiseen. Ei ollut mahdollista muuta kuin lyhyiden lomien aikana ottaa selville, sopivatko ajatukset, näkökannat ja elämäntavat yhteen. Sen vuoksi vihittyjen joukossa oli paljon sellaisia pareja, joilla ei ollut mahdollisuuksia kestää rauhanoimaisissa oloissa ja tavallisen arkielämän vallitessa. Vasta tällöin huomattiin sellaistakin, mikä sodan temmellyksessä oli ollut taka-alalla. Harmaan arkipäivän probleemithan ovat aivan toisenlaisia kuin sodan vallitessa ja ensilemmen ilossa ajatellaan. Siksi on sodan aikana solmittujen avioliittojen edessä ollut tavalista enemmän vaikeuksia ja niiden joukossa on jo ennakoita voitu arvailla olevan runsaasti sellaisia, jotka väistämättömästi tulisivat johtamaan avioeroon.

Avioerot.

Avioliiton purkautumiseen voi olla syynä joko puolison kuolema tai avioero. Edellinen on väestötilastollisesti säännöllinen ilmiö, joka ajallaan kohtaa jokaista avioparia. Sotavuosina se raskaasti verotti perheitämme, koska aviomiesten kuolleisuus sodan johdosta nousi tavattomasti. Avioeron mahdollisuuden taasen on yhteiskunta myöntänyt silloin, kun jatkuvan avioliiton edellytykset ovat särkyneet. Seuraava taulu ilmaisee meille näiden kummankin ilmiön yleisyyden sotavuosina ja sen jälkeen.

Vuosi	Purkautuneita avioliittoja			Avioerot %:na kaikista purkautuneista avioliitoista
	kaikkiaan	miehen kuoleman johdosta	laillisen avioeron johdosta	
1940	27 765	19 853	1 325	4.8
1941	28 166	20 714	1 580	5.6
1942	21 384	13 462	1 954	9.1

1943	20 818	11 948	3 166	15.2
1944	25 692	16 205	3 246	12.8
1945	23 026	11 766	5 605	24.3
1946	21 952	11 558	5 164	23.5
1947	21 597	11 765	4 944	22.9
1948	20 648	11 168	4 170	20.5
1949	21 546	12 104	3 784	17.6

Lukusarjoja tarkastellessamme huomaamme avioerojen luvuissa kaksi huomattavampaa lisäystä, nimittäin vuosina 1943 ja 1945. Edellisenä vuonna myönnettiin avioeroja jokseenkin puoleltoista kertaa niin paljon kuin vuonna 1942. Tämä tuntuva lisäys antaa aihetta yrittää jakaa avioerot erilaisiin ryhmiin. Osa niistä on laskettava niin sanoakseni normaalisten avioerojen joukkoon, sellaisiin, jotka joka tapauksessa olisivat johtaneet eroon. Näiden lisäksi tulee nyt kaksi uutta avioerojen ryhmää, joissa sota-aika kuvastuu.

Toisen näistä muodostavat ne talvisodan sekä välirauhan aikaiset avioliitot, jotka näin pian olivat kärsineet haaksirikon. Vuonna 1943 myönnettiin avioero 232:lle vuonna 1940 vihitylle ja 273:lle vuonna 1941 vihitylle avioparille. Viimeksimainittujen joukossa on jo jatkosodan alussa vihittyjäkin pareja. Joka tapauksessa nämä luvut ovat huomattavasti korkeampia kuin rauhanvuosina vastaavan ajan kestäneiden avioliittojen kohdalla on todettu. Vielä vuonna 1940 oli avioeroja, joiden avioliitto oli solmittu vuonna 1937, vain 72 ja vuonna 1939 vihittyjen avioeroja 38.

On vaikeata erottaa edellisestä ryhmästä jatkosodan alussa vihittyjä pareja. Mutta lisäksi voimme todeta, että vuonna 1943 ovat kauttaaltaan myös pitemmän aikaa sitten vihittyjen parien avioeroluvut nousseet. Sotatila ja uudet olosuhteet veivät perheet hajalle. Syntyi riitaa aviopuolisoiden välille ja ehkäpä ilmestyi uusi ihastus näköpiiriin. Joka tapauksessa on tällöin avioerojen lukumäärä noussut kauttaaltaan avioliiton kestämisajan mukaan lajiteltuina. Avioerot tulivat yleisemmiksi kuin ennen myös rauhan aikana vihittyjen keskuudessa, joiden kohdalla ne

avioliittovuodet, jolloin eniten avioeroja tapahtuu, 6—8. vuosi, olivat jo sivuutetut.

Seuraavana vuonna, vuonna 1944, olivat avioeroluvut suunnilleen samansuuruisia kuin vuonna 1943. Mutta vuonna 1945 havaitsemme jälleen suuren lisäyksen.

Vuonna 1945 myönnettiin yhteensä 5 605 avioeroa, joten tällä tavalla päättyi melkein joka neljäs sinä vuonna purkautuneista avioliitoista. Kutakin kolmea kuoleman johdosta purkautunutta avioliittoa kohden tuli siis yksi avioero! Silloin oli rauha jälleen palautunut maahan ja sotapoluilla vuosikausia olleet miehet saivat kotiutua rauhan oloihin. Ei ole ihmeteltävä sitä, että usealla oli vaikea tottua niihin oloihin ja niinpä monen avioparin kohdalle muodostui avioero ainoaksi ulospääsytieksi vaikeuksista.

Vuoden 1945 avioeroista voimme jälleen erottaa kolme ryhmää: niin sanoakseni »normaalit avioerot», jatko-sodan tällöin purkautuneet avioliitot sekä sodan rappeutuneen moraalin aiheuttamat avioerot. Viimemainittujen joukkoon kuuluu sellaisiakin, joissa ei osattukaan enää asettua rauhanoloihin.

Ensimmäisenä rauhan vuonna purkautui seuraava määrä sota-vuosina solmittuja avioliittoja:

Avioliiton solmimisvuosi	Avioeron saaneita v. 1945
1939	369
1940	458
1941	625
1942	511
1943	371
1944	201

Huomaamme, että luvut ovat yllättävän suuria. Jos pidämme kaikkia vuosina 1940—44 solmittuja avioliittoja ns. sota-avioliittojen ryhmään kuuluvina ja laskemme, montako prosenttia tekevät näinä vuosina solmitut ja avioeroon johtaneet avioliitot kunakin vuonna kaikkiaan myönnettyistä avioeroista, niin saamme seuraavan lukusarjan:

Vuonna 1944 myönnettyistä avioeroista oli 31.3 % vv. 1940—44 solmittuja									
» 1945	»	»	»	»	38.6	»	»	»	»
» 1946	»	»	»	»	40.6	»	»	»	»
» 1947	»	»	»	»	41.0	»	»	»	»
» 1948	»	»	»	»	37.8	»	»	»	»
» 1949	»	»	»	»	32.7	»	»	»	»

Vuosina 1946 ja 1947 muodostivat sotavuosina solmitut avioliitot eron saaneista yli 40 prosenttia. Seuraava taulu yksityiskohdaisesti selvittää, minkä verran eri vuosina solmitut avioliitot ovat vuosina 1938—49 johtaneet avioeroon.

Avioliitto solmittu vuonna	Avioero myönnetty vuonna												
	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949
1937	—	25	41	72	98	135	207	183	340	270	226	165	151
1938		7	10	38	90	147	254	208	338	335	237	177	189
1939			2	8	49	116	204	221	369	318	248	201	175
1940				3	23	94	232	253	458	351	282	319	212
1941					4	61	273	379	625	524	462	291	286
1942						18	142	241	511	410	369	278	209
1943							23	126	371	438	462	350	257
1944								17	201	374	450	361	288
1945									19	162	269	402	455
1946										18	139	303	426
1947											25	117	278
1948												5	130

Yllä olevassa taulussa kiintyy huomio erityisesti vuonna 1945 myönnettyjen avioerojen suuriin määriin. Nehän ovat kussakin ryhmässä suuremmat kuin minkään muun vuoden vastaavat luvut. Toisaalta taas ilmenee, että vuonna 1941 solmituissa avioliitoissa on ollut jotain erityistä, koska sen vuosiluokan avioliittoa on eri vuosina purkaantunut ennätysmääriä. Vuoden 1949 loppuun mennessä oli näitä jo kertynyt 2 905 tapausta, kun esimerkiksi vuonna 1938 solmituista avioliitoista oli vuoden 1949 loppuun asti vain 2 030 purkautunut laillisen avioeron kautta. Vuoden 1937 avioliitoista oli vastaavasti purkautunut avioeroina 1 913.

Siirtykäämme sitten tarkastamaan, missä määrin sotavuosina ja sen jälkeen avioliittoja on päätynyt avioeroon avioliittoajan pituuden mukaan. Seuraava taulu osoittaa, montako avioliittoa tuhannesta kunakin vuonna solmitusta on päätynyt avioeroon viikimisvuonna, seuraavan kalenterivuoden aikana, sitä seuraavan kalenterivuoden aikana jne.

Solmituista avioliitoista päättyi avioeroon

Avioliiton solmimisvuosi	samana vuonna	kalenterivuonna viikimisestä, ‰											
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1937	—	0.8	2.1	4.3	7.3	11.4	17.7	23.3	33.8	42.1	48.8	53.9	58.6
1938	0.2	0.5	1.6	4.3	8.7	16.3	22.5	32.6	42.6	49.7	55.0	60.6	
1939	0.1	0.4	2.0	5.8	12.5	9.7	31.8	42.2	50.3	56.9	62.6		
1940	0.1	0.8	3.9	11.4	17.6	32.5	43.6	52.8	63.2	70.1			
1941	0.1	1.7	8.9	19.0	35.6	49.5	61.8	68.5	76.1				
1942	0.7	6.0	15.0	34.0	49.2	62.9	73.3	81.1					
1943	0.7	4.6	16.2	29.9	44.4	55.4	63.4						
1944	0.5	6.9	18.8	33.1	44.5	53.6							
1945	0.4	4.1	10.8	19.9	30.2								
1946	0.4	3.2	9.3	17.9									
1947	0.6	3.3	9.7										
1948	0.1	3.4											
1949	0.7												

Rauhan vuosina päättyi avioliiton toisen kalenterivuoden loppuun mennessä korkeintaan kaksi avioliittoa tuhannesta. Sotavuosien poikkeukselliset luvut erottuvat selvästi. Avioliittojen alkutaipaleella haaksirikon kärsineiden tapausten suhteellinen määrä nousi jyrkästi tehden toisen kalenterivuoden päättyessä avioliiton solmimisesta kymmenen-kaksikymmentä tapausta tuhatta solmittua avioliittoa kohden. Sodanjälkeisten vuosien vastaavat luvut ovat jo palaamassa pienemmiksi. Purkautuneiden suhteellinen osuus on kuitenkin edelleen tuntuvasti suurempi kuin ennen sotia.

Seuraavassa on tarkastettu erikseen sotia edeltäneinä vuosina, sotavuosina ja sodan jälkeisinä vuosina solmittujen avioliittojen

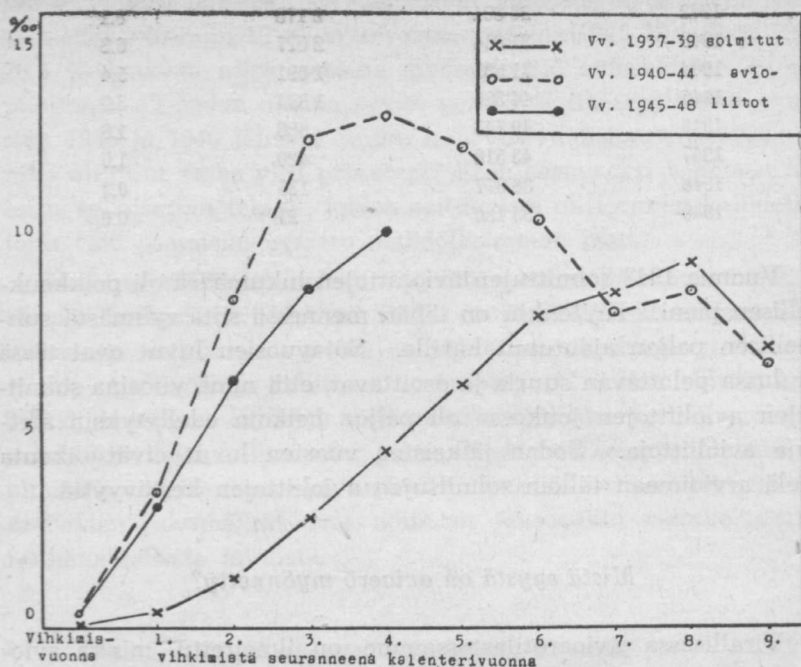
kestävyyttä. Seuraavat lukusarjat ilmoittavat, paljonko vuosina 1937—39, 1940—44 ja 1945—48 solmituista avioliitoista päättyi vihkimisvuonna sekä seuranneen kalenterivuoden aikana, toisena kalenterivuonna jne.

Avioero avioliiton	Vuosina 1937 —39 solmitut avioliitot	Vuosina 1940 —44 solmitut avioliitot	Vuosina 1945 —48 solmitut avioliitot
vihkimisvuonna	0.1 ‰	0.4 ‰	0.4 ‰
1. kalenterivuonna	0.4 »	3.5 »	3.1 »
2. »	1.3 »	8.5 »	6.4 »
3. »	2.9 »	12.7 »	8.8 »
4. »	4.6 »	13.3 »	10.3 »
5. »	6.3 »	12.5 »	
6. »	8.1 »	10.6 »	
7. »	8.7 »	8.2 »	
8. »	9.5 »	8.8 »	
9. »	7.3 »	6.9 »	

Kuviossa siv. 115 on havainnollistettu yllä olevat lukusarjat. Siitä ilmenee, että käyrien välillä on olennainen erotus. Rauhanajan avioliitoissa avioeroja kuvaava käyrä nousee alkuvuosina tasaisesti 6.—7:teen vuoteen asti laskeutuakseen sen jälkeen. Sotavuosien avioliittojen purkautumista kuvaava käyrä nousee jyrkästi neljänteen avioliittovuoteen asti ja laskeutuu sangen nopeasti tästä huipusta suunnilleen rauhanvuosien käyrän tasolle 8:nneksi avioliittovuodesta alkaen. Sodan jälkeistä käyrää ei voida vielä piirtää pitkällekään, mutta sen alku osoittaa vielä lähes yhtä nopeata nousua kuin avioerojen käyrä sotavuosina.

Aikaisemmin, sotaa edeltävinä vuosina oli suurin avioerojen ryhmä sellaisia, joissa oli oltu naimisissa 5—9 vuotta. Vuosina 1936—40 näitä oli noin 30 % kaikista. Vuosina 1945—47 oli kaikista avioeroista 33 % sellaisia, joiden avioliitto oli kestänyt vain 0—5 vuotta. Korkeintaan kymmenen vuotta naimisissa olleita oli silloin 64 % kaikista. Vuosina 1936—40 näitä oli ollut lähes puolet, 48 %.

On tietysti vaikea sanoa, onko löyhin osa sota-avioliitoista jo purkautunut. Tuntuu kuitenkin siltä, sillä uusimpien vuosien

Avioerot $\%$ solmituista avioliitoista avioliiton kestämisaajan mukaan.

avioerotilastoissa sotavuosina solmitut avioliitot ovat menettämässä etumatkansa ja siirtymässä suhteellisesti samoilta kohdille, joissa rauhanomaisten vuosien avioliitot ovat avioerotilastossa vastaavan ajan voimassa oltuaan. Seuraava taulu ilmaisee, montako vuosina 1937—49 solmituista avioliitoista on päättynyt avioeroon vuoden 1949 loppuun mennessä.

Vuonna	Solmittuja avio- liittoja	Vuoden 1949 loppuun men- nessä avioeroon johtaneita	
		luku	$\%$:na sinä vuonna solmituista
1937	32 464	1 913	5.9
1938	33 609	2 080	6.0
1939	30 614	1 911	6.2
1940	30 778	2 227	7.2
1941	37 662	2 905	7.7

1942	26 891	2 178	8.1
1943	31 954	2 027	6.3
1944	31 535	1 691	5.4
1945	44 380	1 334	3.0
1946	49 743	886	1.8
1947	43 518	420	1.0
1948	38 877	135	0.3
1949	35 180	21	0.0

Vuonna 1942 solmittujen avioliittojen lukumäärä oli poikkeuksellisen pieni. Kuitenkin on tähän mennessä siitä ryhmästä suhteellisen paljon ajautunut karille. Sotavuosien luvut ovat tässä taulussa pelottavan suuria ja osoittavat, että niinä vuosina solmittujen avioliittojen joukossa oli paljon heikoin edellytyksin alettuja avioliittoja. Sodan jälkeisten vuosien luvut eivät oikeuta vielä arvioimaan tällöin solmittujen avioliittojen kestävyyttä.

Mistä syystä on avioero myönnetty?

Virallisessa avioerotilastossamme on ilmoitettu, minkä avioliittolain pykälän perusteella tuomioistuimet ovat avioeroon myöntäneet. Ei tietystikään aina todellinen avioeron syy tule esille oikeudenkäynnin aikana, mutta jonkinlaista valaistusta tilasto ilmeisesti antaa.

Suurin osa avioeroista myönnetään jatkuvasti sen vuoksi, että aviopuolisot ovat välieh rikkoutumisen vuoksi asuneet erossa kaksi viimeistä vuotta. Ennen sotia nämä muodostivat noin 2/3 kaikista tapauksista, vuosina 1936—40 68 %. Sotavuosina ja sen jälkeen on näiden suhteellinen osuus tuntuvasti supistunut pysytellen vuosina 1940—42 alle 50 %. Vuosina 1945 ja 1946 vastaava prosenttiluku oli vain 41.9 ja 40.7. Tämä muutos on merkinä siitä, että halutaan nopeasti päästä irti avioliiton siteistä.

Sotavuosien moraalinen huonontuminen ja sopivaisuuskäsitteiden höltyminen on nähtävissä näissä luvuissa. Nyt ovat avioerojen syinä lisääntyneet aviollinen uskottomuus, törkeä pahoinpitely, sukupuolitauti, huumaavien aineiden käyttö jne. Kaikki tällaiset tuodaan nyt häpeilemättä oikeudessa esille, koska siten voidaan

saada avioero nopeasti. Aviorikosten johdosta myönnettiin vuosina 1936—40 noin 12 % avioeroista, vuosina 1945 33.4 % ja 1946 26.8 % kaikista niinä vuosina myönnettyistä avioeroista. Sukupuolitauti oli sodan aikana syynä noin 3 %:iin tapauksista, vuosina 1945 ja 1946 lähes 4 %:iin, kun viisivuotiskautena 1936—40 niitä oli ollut vajaa yksi prosentti. Eron saamiseksi vedetään nyt esille sellaisetkin tekijät, joiden esittämistä olisi ennen kaihdettu, jotta vain saataisiin avioero mahdollisimman pian.

Mistä syystä sitten nykyisin pyritään mahdollisimman mutkatomasti avioeroon? Ehkäpä tähän on löydettävissä vastaus siitä tosiasiaista, että viime vuosina on yhä enemmän avioeron saaneita vihitty uudestaan avioliittoon. Avioero on tullut välttämättömäksi, koska on löydetty uusi »ihastus», jonka kanssa pyritään avioliittoon mahdollisimman pian. Sodan jälkeisinä vuosina on nimittäin todettavissa, että uudestaan avioliittoon menneiden eron saaneiden lukumäärät ovat nousseet jokseenkin nelinkertaisiksi rauhanaikaisista luvuista.

Miltä näyttää lähivuosien kehitys?

Mutta palatkaamme lopuksi sivulla 115 olevien käyrien pariin. Voimmeko niiden perusteella sanoa jotain lähitulevaisuuden kehityksestä tässä suhteessa? Pysyykö avioerojen määrä jatkuvasti korkeana vai onko odotettavissa, että sota-avioliittojen heikoimman osan purkaannuttua avioerojen lukumäärä alenisi ennen sotia vallinneelle tasolle?

Niin epäkiitollista kuin onkin ryhtyä ennustamaan, lienee kuitenkin pidettävä varmana, että viime vuosina havaittavissa oleva avioerojen väheneminen voi jatkua vielä jonkin aikaa, mutta se pysähtyneenä tuntuvasti korkeammalle tasolle kuin se oli ennen sotavuosia. Nykyisin on nimittäin monta tekijää, jotka pitävät avioerojen määrää korkealla. Edellä viitatussa taulussa sodan jälkeisten vuosien avioerokäyrä, jota tosin ei ole voitu piirtää vielä pitkällekään, muistuttaa suuresti sotavuosien avioliittojen käyrää. Se merkitsee sitä, että vieläkin on voimakkaita tekijöitä,

jotka aiheuttavat avioeroja avioliiton alkuvuosina. Näistä mainittakoon vain nykyiset asunto-olot, joiden vuoksi moni nuori pari joutuu kiristämään hermonsa liiankin kireälle. Avioero on nykyisin myös helpommin toteutettavissa, kun nuorella vaimolla on yleensä toimi. Hän voi siis turvallisemmin ajatella avioeroa ja tulevaisuuttaan eron saaneenakin.

Ei myöskään ole luultavaa, että avioerojen määrä sanottavasti pääsee laskemaan nykyisestä. Jos nimittäin yritämme luokitella lähivuosien avioeroa hakevat parit, niin voimme erottaa seuraavat ryhmät: 1) ne tapaukset, jotka normaalisisäkin oloissa tulisivat avioeroa anomaan, 2) sota-avioliitoista vielä jokunen määrä, 3) sodan johdosta rikki menneet aviositeet, joita ei vielä ole purettu, 4) sodan loputtua liian äkkiä solmitut avioliitot.

Viimeksi mainittu ryhmä on meillä vaarana. Sen suuruutta on vaikea arvioida, mutta kuten edellä jo viitattiin, on nuorisolla nykyisin helpompi kuin ennen järjestää taloudelliset ynnä muut toimeentulonäkökohdat avioeronkin jälkeen. Tämä voi meillä aiheuttaa yllätyksiä, koska rauhan ensimmäisinä vuosina hyvät toimeentulomahdollisuudet olivat omiaan edistämään avioliittojen solmiamista. Avioliiton vaikeudet ovat nykyisin toiset kuin sotaa edeltäneinä aikoina.